

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Förstå sammanhanget – Nelson Mandela

Längd: 5 min

Ålder: 13 år

Ämne: historia,
sammhällskunskap

Språk: svenska, franska

Produktionsland:
Frankrike, 2019

Svensk distribution:
Cinebox, 2019

Ansvarig utgivare:
Ann Nordström

Filmnr: EDU0146

Nyckelord

mänskliga rättigheter
Sydafrika • apartheid
ANC • rasism
De Klerk
Nobels fredpris

Efter ett sekel av rassegregation blev Nelson Mandela, den 10 maj 1994, vald till president i Sydafrika. Händelsen var ett historiskt ögonblick och en försoning för sydafrikaner. Samtidigt var det ett erkännande av de uppoffringar som denna politiska ikon genomlidit. Bara fyra år tidigare blev Nelson Mandela frigiven efter att ha tillbringat 27 år i fängelse som straff för sin kamp mot apartheid.

Referat

1948 vann det vita nationalistpartiet valet i Sydafrika och ville separera de svarta från de vita på alla plan. Även om rasismen hade rötter långt tillbaka i tiden var det då apartheid föddes. Lagar kom att inskränka de svartas (och även indier och mestiser) frihet och rättigheter, exempelvis genom att stängsel sattes upp och de bara fick vistas på vissa platser och att de inte fick jobba med vad de ville. Nelson Mandela vigde sitt liv åt att bekämpa detta system. Han studerade på Fort Hare-universitetet, det enda universitet som tillät svarta studenter, där han läste juridik och fördjupade sig i vit makt-doktriner. Efter att ha flyttat till Johannesburg gick Mandela med i ANC som var ett parti som stred för de svartas rättigheter. Där fick han så småningom en framträdande roll. 1951 blev Nelson Mandela den första svarta som öppnade advokatbyrå och kom att företräda apartheidutsatta. 1960 urartade en demonstration i Sharpeville mot det pass som begränsade svartas rörelsefrihet och 69 människor dödades när polisen öppnade eld. ANC blev förbjudet och fick gå under jorden

men fortsatte kampen. Mandela gick i spetsen för revolutionsrörelsen och blev Sydafrikas mest efterspanade person. 1962 greps han och dömdes till livstids fängelse. Kampanjer fördes runt om i världen för att han skulle frigges men ingenting hände förrän 1989 då påtryckningarna blev för stora och regeringen tvingades att avgå. De Clerk blev ny president och meddelade att Mandela skulle frigges, ANC

blev lagligt och apartheid avskaffades. Mandela blev 1994 vald till Sydafrikas första svarta president 1994. Ett år dessförinnan hade han förärats med Nobels fredspris.

Arbeta med filmen

Förstå sammanhanget – Nelson Mandela

Före filmvisning

- Visa en bild på Nelson Mandela och låt eleverna diskutera först i grupper och sedan tillsammans i klassen. Vet de vem det är på bilden? Vad vet de om honom?
- Visa var Sydafrika ligger och förklara kortfattat dess historia med kolonialiseringen från först holländare och sedan engelsmän.
- Förklara vad apartheid innebär eftersom de inte förklarar det så ingående i filmen.

Frågor efter filmvisning

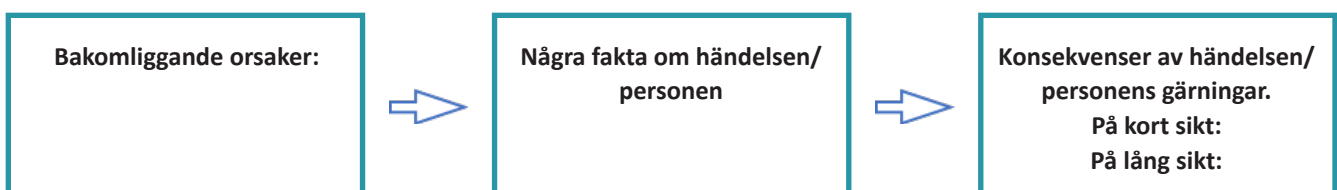
1. Vad menas med apartheid?
2. När infördes apartheid i Sydafrika?
3. Vad är ANC?
4. Vad hände vid Sharpeville 1960?
5. Varför blev Nelson Mandela fängslad? Vilket straff fick han?
6. Varför fick Mandela och De Clerk fredspriset tillsammans?
7. Vad var anledningen till att Nelson Mandela vann en så stor seger i presidentvalet 1994?
8. Vilken betydelse har det haft för folket i Sydafrika att partiet ANC åter blev tillåtet?

Arbete efter filmen

Övning 1

- Be eleverna gruppvis diskutera det Nelson Mandela utträttade och strukturera tankarna efter en modell, förslagsvis den som finns nedan eller en vanlig tabell. Be dem fundera över det samhälle som Nelson Mandela växte upp i och som präglade honom. Vad var det han kom att reagera mot och vad kämpade han för? Eleverna går sedan vidare till att kortfattat beskriva några viktiga händelser ur hans liv och den kamp han drev. Avslutningsvis diskuterar de hur Mandelas kamp kom att förändra samhället och noterar det under konsekvenser. Ett bra tillfälle att diskutera begreppen orsak och konsekvens, samt förändring och kontinuitet

Modell till övning 1

Sök vidare

Förstå sammanhanget – Nelson Mandela

Länktips

UR Skola

[I en serie om fredsprisen – programmet om Mandela och deKlerk](#)

SVT

[Kort film på svt om apartheid då och nu.](#)

Nobel Prize

[På Nobelstiftelsens webbsida finns texter och filmklipp om Nelson Mandela och andra Nobelpristagare.](#)

SO-rummet

[SO-rummet om Sydafrikas historia och apartheid med artiklar, filmer och poddar.](#)

Amnesty Press

[Artikel från Amnesty om hur Sydafrika utvecklats sedan valet 1994.](#)

Filmtips

Mandela – Vägen till frihet

Vi får ta del av händelserna som slutligen tog Mandela från fängelseön Robben Island, till den yttersta makten och avskaffandet av apartheid.

Farväl Bafana

Filmen berättas ur fångvaktaren James Gregorys synvinkel. Hans liv förändrades totalt av Nelson Mandela som var den fånge han fick vakta i 20 år.

Världens händelser – Nelson Mandela

Efter nästan trettio år i fängelse släpps Nelson Mandela. Han var dömd som terrorist, men sågs av desto fler som frihetskämpe.

Stadsgeografi – den sydafrikanska staden

På 1800-talet byggde engelsmän hamnstäder och 1900-talet präglades av en växande befolkning samt urbanisering. Rassegregering var statligt understödd och städer planerades för att separera vita och icke-vita, vilket fortfarande syns i stadsbilden.

filmochskola.se

Se filmer och handledningar

Facebook

Följ för inspiration och tips

Nyhetsbrev

Prenumenera för information

filuo

Varumärke

under Film och Skola

Varumärke

under Film och Skola

Läroplanskoppling

Förstå sammanhanget – Nelson Mandela

Filmen *Förstå sammanhanget – Nelson Mandela* passar bra för undervisning i ämnet historia i grundskolan och gymnasiet, samt till viss del även samhällskunskap. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr11 och kursmål från Gy11, se www.skolverket.se.

Historia, åk 7-9, Lgr11

Centralt innehåll

- Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot detta.
- Aktuella konflikter i världen och historiska perspektiv på dessa.
- Vad historiska källor kan berätta om människors och grupperas strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar och kampen mot slaveri.

Historia 1a1, 50p, Gy11

Centralt innehåll

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

Samhällskunskap, åk 7-9, Lgr11

Rättigheter och rättsskipning

- Olika organisationers arbete för att främja mänskliga rättigheter.
- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Etiska och demokratiska dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter (...),

Beslutsfattande och politiska idéer

- Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen. FN:s syfte och huvudsakliga uppdrag, andra former av internationell konflikthantering och folkrätten i väpnade konflikter.
- Individens och grupperas möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling samt hur man inom ramen för den demokratiska processen kan påverka beslut.

Samhällskunskap 1b, Gy11

Centralt innehåll

- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Grupperas och individens identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Presentation i olika former, till exempel debatter, debattinlägg och rapporter.